De Nieuwendammer Beuk 327-
een sociale sculptuur

Aangenaam! Ik ben Jos Bregman. Ik ben performer en mijn werk met bomen heeft veel gezichten. Bijgaand treft u een plan voor een sociale sculptuur aan. Op aanvraag stuur ik u mijn CV en een handvol referentieprojecten.

Ik ben begaan met het lot van tienduizenden gemeentelijke bomen in Nederland die jaarlijks eindigen in de biomassacentrale. Mijn werk is naast een sociale sculptuur óók een pleidooi voor duurzaam stadsboombeheer en voor een lokale, ambachtelijke economie met vers hout als grondstof.

Mijn werk past in de traditie van de 'sociale sculptuur', zoals bijvoorbeeld ook het werk van André-Philip Lemke (1970 - 2006). Het Stedelijk Museum voor Actuele Kunst in Gent schrijft: "Lemke houdt zich als kunstenaar op in de schemerzone tussen performance, installatie en sculptuur. 'Sociale sculptuur' of 'performatieve installatie' is een manier om zijn werk, dat steeds sterk gericht is op communicatie en interactie met het publiek, te beschrijven. Hierbij combineert hij vaak markt- en reclamestrategieën met alledaagse triviale handelingen zoals het weggeven van bloemen en het uitdelen van gepofte kastanjes. Zijn 'charmante' performances verstrooien en vertragen de werkelijkheid en de waarneming ervan."

Ik voel mij net als Lemke thuis in dezelfde schemerzone en wil ook 'charmant' zijn, verstrooien en vertragen. Ik geef bijvoorbeeld al jaren walnoten uit de Karnheuvelse Notengaard weg. Deze gaard pacht ik in natuurgebied de Steendert nabij Geldermalsen (Betuwe) en is een *land art* werk dat ik als een decor voor een voorstelling met een interactief publiek beheer.

Mijn werk heeft raakvlakken met het werk van Joseph Beuys, en valt beter te begrijpen door het te vergelijken met het leven van de bij en het maken van hiphop. Ik wens u veel lees- en kijkplezier.

Groetend,

Jos Bregman
Nature Access International

De Nieuwendammer Beuk 327

In 1895 plantte Jan Cleijndert aan de toenmalige Noorder-IJ- en Zeedijk (NIJZ) een rode beuk. Die dijk is nu de alom bekende Nieuwendammerdijk. In de tuin van de voormalige gemeente-secretarie op nummer 327 staat na 126 jaar een dijk van een rode beuk: Beuk327. Na constatering van de reuzenzwam geef ik op uitnodiging van Paula en Jan Paul Reij nu vorm aan een *sociale sculptuur*.

Ik zaai een gedachte
en oogst een boom,
zaag het hout,
verdeel het onder de mensen
en herplant kunst.

Ik …

Jos Bregman (Woerden, 1967) - performer

… zaai een gedachte …

Ik ben begaan met het lot van tienduizenden bomen in Nederland die jaarlijks eindigen in de biomassacentrale. Mijn werk is een pleidooi voor duurzaam stadsboombeheer en voor een lokale, ambachtelijke economie met vers hout als grondstof. De bestaande bomen verspreid over de stad en gemeenteland zie ik als een onderling verweven stadsbos, dat als een geheel beheerd kan worden. Met deze gedachte zoeken we ook verbinding zoals met Stadshout Amsterdam. En wellicht komt dan - net als in Zürich (CH) - al het stadsbomenhout in een houtopslag waar ambachtslieden hun hout naar wens kunnen aanschaffen. In Zürich heet dat: *Produkte aus dem Stadtwald*.[1]

… en oogst een boom,…

De sociale sculptuur start met de oogst van Beuk327, op 22 april 2021. Honderdzesentwintig jaar lang is de boom een leverancier van stadsboom-systeemdiensten zoals: schoonheid, carboncompensator, voedsel, zuurstof,

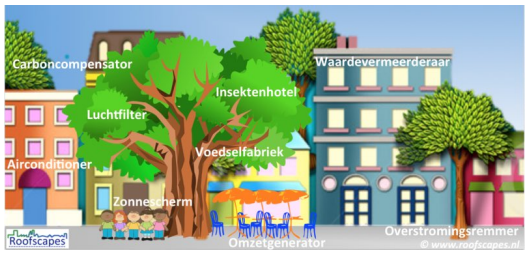

[1] https://www.stadt-zuerich.ch/ted/de/index/gsz/natur-erleben/stadtwald/produkte-aus-dem-stadtwald.html

schaduw, waterberging, luchtkoeling, luchtfiltering en waardevermeerderaar. Een boom als deze levert in zijn eentje evenveel systeemdiensten als 400 stuks jonge aanplant. Een aantasting door een reuzenzwam maakt de oogst van de boom anno 2021 onvermijdelijk; in de bebouwde omgeving is ten slotte ook veiligheid van groot belang. Nu wordt de boom dus leverancier van een grondstof: hout. Interessante vraag is voorts of we gezamenlijk het verlies van systeemdiensten kunnen opvangen. Kunnen we vierhonderd jonge bomen planten? Heeft u een plek voor een stadsboom? We denken met u mee over de soortkeuze! Van deze vierhonderd hoeft er over 126 jaar trouwens maar één van vergelijkbare grootte over te zijn, de rest kunnen we in de loop van de tijd in principe oogsten.

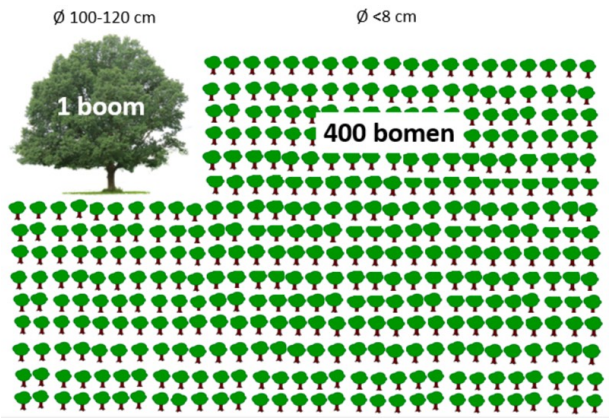

....*zaag het hout…*

De sociale sculptuur krijgt vorm als een vertraagde explosie, het oorspronkelijke geheel - de boom - valt langzaam uit elkaar in de huiskamers en kantoren van een veelkoppig publiek, herverdeelt zich over de wereld. Want de geoogste beuk zaag ik in schijven en planken, ik noem het samplen. Heeft u andere wensen, laat het weten en we laten het zagen. De remix van de beuk is in handen van het publiek, van u. De samples weven als het ware een nieuw sociaal medium, de boom raakt verspreid over een wolk van locaties. De boom spat vertraagd uit elkaar, ook in tijd, want de chips in ieder sample hebben een schier onbeperkte levensduur. Ieder sample wordt een erfstuk, als deel van een groter geheel.

…verdeel het onder de mensen…

In de lokale Amsterdamse media vertel ik over deze sociale sculptuur. Als ik het publiek weet te betoveren maken we gezamenlijk een boomwezen (vgl bankwezen, hotelwezen, etc.). Een wolk van samples verspreidt zich over Amsterdam en daarbuiten. Alle schijven en balken bevatten een ID chip met een nummer en informatie over de herkomst. Ieder kan de chip aflezen met een

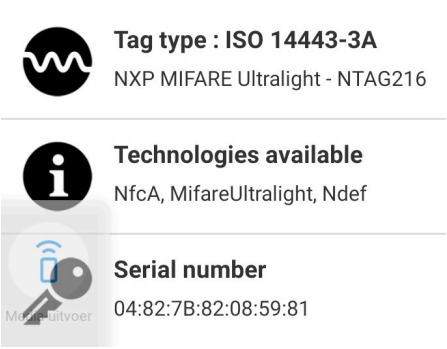

smartphone en bevestigt zo het bestaan van het boomwezen. In een database blijven alle stukjes verbonden met de oorspronkelijke boom. Een boomwezen is ontstaan, de sociale sculptuur is geboren, als een uitdijend heelal in ruimte en tijd.

… en herplant kunst.

In de voortuin van Beuk327, aan de straatkant, komt een monoliet van uit Beuk327 te staan, met een chip met het verhaal. Aan de overkant van de straat planten we “Het Evangelie van Compost terug”. Van het fijne takhout van Beuk327 maken we een *eco reserve* in de vorm van gestileerde wallen. De helft van onze biodiversiteit is gerelateerd aan dood hout.[2]

Aan het eind van de levensduur (zeg tien jaar) is de wal compost geworden. De compost kan verspreid worden over de bodem in de wijde omgeving en zo de bodemvruchtbaarheid en bodemdoorgroeibaarheid verbeteren. Wortels hebben lucht nodig, in verdichte grond kunnen geen bomen groeien. Als de compost geoogst is kan op dezelfde plek met nieuw takhout een nieuwe wal gemaakt worden.

[2] https://edepot.wur.nl/40483.

Beuk327 en Nature Access 4 All

Nature Access 4 All is mijn gesamtkunstwerk. De bestaande bomen verspreid over de stad zie ik als een onderling verweven stadsbos, dat als een geheel beheerd kan worden en waaruit geoogst wordt. Staande bomen, dat is het laaghangend fruit voor Nature Access 4 All. De bomen groeien al, groot en groots, in de stad, bij de mens. We hoeven alleen anders naar ze te gaan kijken. Zodra de vraag naar producten uit stadshout flink toeneemt kunnen de vrachtwagens met bomen naar de lokale zagerij rijden en direct verzaagd worden tot vers-hout-producten. Met NIJZ als sociale sculptuur laat ik de bomen voortleven, maak ik er een boomwezen van én laat ik de mogelijkheden van vers-stadshout zien. Als de bekendheid stijgt en de vraag toeneemt, is het simpel om stadshout economisch te gaan waarderen. Bij verkoop aan consumenten en kantoren levert het hout veel meer op dan wat de biomassacentrale er voor kan geven. Dat geldt in economische zin. Maar het hout levert als vers hout ook een bulk aan natuurbeleving op. Het droogt bij het publiek thuis. Het ruikt het verse hout. Terwijl het droogt ziet het hoe het vervormt. En de chip in het hout zwengelt iedere stilte weer aan tot een verhaal.

JB: Initiaalgenoten Joseph Beuys en Jos Bregman - een sociale sculptuur als *gesamtkunstwerk*

Beuk327 bevat gelijkenissen met het werk van Beuys. Ook hij heeft het over een sociale sculptuur. “Beuys’ (…) work culminates in his "extended definition of art" and the idea of social sculpture as a gesamtkunstwerk, for which he claimed a creative, participatory role in shaping society and politics. (Tate/Wikipedia). Interessant is de link met natuur, bomen, genetwerkte grootschaligheid en samenwerken met het publiek met in Beuys’ werk 7000 Eichen: https://en.wikipedia.org/wiki/7000_Oaks
“I think the tree is an element of regeneration which in itself is a concept of time. The oak is especially so because it is a slowly growing tree with a kind of really solid heart wood. It has always been a form of sculpture, a symbol for this planet ever since the Druids, who are called after the oak. Druid means oak. They used their oaks to define their holy places. I can see such a use for the future .... The tree planting enterprise provides a very simple but radical possibility for this when we start with the seven thousand oaks.” (Joseph Beuys in conversation with Richard Demarco, 1982)

Boomsamples als een bijenvolk

Beuk327 is een soort vertraagde explosie, het oorspronkelijke geheel spat in de handen van een veelkoppig publiek langzaam uit elkaar, in ruimte,

maar ook in tijd. Maar er is een tweede analogie te maken: met een bijenvolk. Het is alsof alle gechipte samples als bijen over de wereld uitvliegen. En net als een bij altijd terug kan naar het volk, zo is elk boomstukje via de chip verbonden met de oorsprong. Net zoals iedere bij weet dat het geheel - het bijenvolk - de bron van haar bestaan is, zo bevestigt iedere keer dat iemand de chip in een sample uitleest ergens ter wereld, en zo bevestigt iedere keer dat iemand de monoliet van hout aan de Nieuwendammerdijk 327 bezoekt, de verbinding met het geheel. Het boomwezen, de sociale sculptuur.

Derde analogie: hiphoppen met hout

Een hiphopper neemt samples uit bestaande muziek, zet ze in andere volgorde terug en componeert zo een nieuwe song, een remix. De melodie van ieder sample is de ID, de verbinding met de herkomst. Ik sample een boom, chip de samples en nodigt mijn publiek uit de samples mee te nemen. De boom krijgt - gesamplet - een nieuwe volgorde, de boom wordt geremixed. De chip in ieder sample is de melodie, is de ID, is de verbinding met de herkomst.

Een DJ bepaalt het ritme van de muziek die hij *samplend* maakt, ieder bepaalt voor zich hoe zij er op beweegt, het geheel bepaalt de sfeer tijdens een feest. Zo ontsluit ik een overvloedig aanwezige lokale grondstof, ieder voor zich bepaalt wat ie van het hout wenst, het geheel is de sociale sculptuur met een tof verhaal.

Te bestellen samples:

- Slim Disk for Wall, geschiedenisschijf, wandobject, 1 centimeter dik, met 126 jaarringen. Vers gezaagd, af te halen ‘van de stapel’, op de dag dat ie versgeurend van de houtzagerij arriveert bij de monoliet van Beuk327. De diameter van je Slim Disk wordt bepaald door de dikte van de stam en varieert van zeg 90 tot 110 centimeter. Droogt in enkele dagen op, vaak golvend soms met een scheur. Daarna aan de wand te hangen met een meegeleverde unit.

- 1GBZT - Eenglasbijzettafel, met handvat. Ca 40 cm hoog. Makkelijk bij je stoel naar keuze te zetten. Voor je glas met je favoriete drink.

- Fat Disk on Legs, schijf van 5 centimeter dik, met 126 jaarringen en een driedelige ‘chinese puzzel’ als onderstel. Vers gezaagd, af te halen ‘van de stapel’, op de dag dat ie versgeurend van de houtzagerij arriveert bij de monoliet van Beuk327. De diameter van je Fat Disk wordt bepaald door de dikte van de stam en varieert van zeg 90 tot 110 centimeter. Ook meer ovale schijven met meerdere kernen zijn mogelijk. Je schijf droogt in een maand of drie, vier op alsof er een taartpuntje uitgehaald is. Het taartpuntje legt een micro-canyon van gescheurde houtvezels bloot. Indrukwekkende natuur.
  De Legs zijn een driedelige ‘chinese puzzel’ en is een ontwerp van Praktrik, een innovatief Bulgaars meubelmerk zonder schroeven of lijm.

-Vierplankenbank - Een collage van vier samples dat lekkerder gaat zitten naarmate het hout verder droogt. De zitting trekt wat bol, de leuning wat hol. Heerlijk. Als je er zo lang mogelijk zitplezier van wilt hebben zet je collage dan binnen of buiten onder een dak en maak hem een keer per jaar schoon en zet hem in een mooie lijn- of tungolie.
Als je jouw vierplankenbank onderdeel maakt van een andere performance van mijn geest: Het Evangelie van Compost Performance, zet hem dan gerust in weer en wind. Je krijgt er een bordje ‘hetevangelievancompost.nl‘ bij.

- *Customized*: wil je je eigen bank, tafel of werkblad maken? Of je eigen vloer uit Beuk327? Bestel de ruwe planken, laat ze drogen en zet een meubelmaker aan het werk. De geprogrammeerde chip met houten dop (ø30mm)

Onderhoud van alle samples
Bij je aanschaf zit een videobezoek van de kunstenaar inbegrepen, een mooi verhaal als begin van prettig onderhoud. Bij de dunne schijf kan dat na een week, dan is ie droog. Bij de dikke schijf na een maand of drie, vier. Hij geeft je advies over onderhoud en bewerking. J kunt ook met hem voor een vast tarief een upgrade bij je thuis afspreken.
Na het drogen is ook schuren mogelijk. Na schuren zijn de jaarringen te tellen en kan je zelf namen of gebeurtenissen uit jouw leven bij de betreffende jaarring schrijven. Of je vraagt het mij te doen met mijn lagereschoolhandschrift met reliefverf.

Je moet een klein beetje verliefd op je sample worden. Maak je het jaarlijks schoon en zet het in een mooie olie. Samen maken we een sociale sculptuur, een boomwezen, dat een erfstuk wordt.